Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. postale - II Gruppo

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - tel. 414646

Polletna naročnina . . . . . L. 1.500
Letna naročnina . . . . . L. 3.000
Letna inozemstvo . . . . . L. 4.000
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXIII. - Štev. 39 (1170) | Gorica - četrtek, 7. oktobra 1971 - Trst | Posamezna številka L 80

Tri žrtve novega stalinizma

KARDINAL MINDSZENTY

Zgodbe madžarskega kardinala Jožefa Mindszentyja so znane: posvečen za škofa med drugo svetovno vojno je po končani vojni zasedel stolico nadškofa v Budimpešti in postal tako primas madžarskih škofov. V dobi prvega stalinizma v svoji domovini je prišel pred sodišče, ki ga je pod obtožbo poneverb, tihotapstva s tujimi valutami, sodelovanja s sovražniki domovine in drugih sličnih očitkov obsodilo na dosmrtno ječo leta 1949.

Tako so v tistih letih postopali komunisti po vseh deželah, kjer so prišli na oblast po končani vojni. Iste ali podobne obtožbe so v tistih letih letele na stare komuniste v Bolgariji, kjer je padel Trajčo Kostov, na Češkoslovaškem, kjer je bil obešen stari komunist Slansky, v Budimpešti, kjer je postal žrtev prekaljeni komunist Laszlo Rajk, pa tudi v Jugoslaviji, kjer je prišel v zapor nadškof Alojzij Stepinac. Nič čudnega, če je taka usoda doletela nadškofa in kardinala Mindszentyja. To se je takrat moralo dogajati zaradi sistema, ki so mu pozneje dali ime »stalinizem« ali »kult osebnosti«.

Oktobra 1956 so se v Budimpešti uprli stalinizmu in hoteli vpeljati bolj človeški komunizem. Tedaj se je za kratek čas vrnil na svobodo tudi kard. Mindszenty, toda le za kratek čas. Znano je, da je Hruščev poslal svoje tanke na Ogrsko in kratke svobode je bilo konec. V novembru tistega leta je propadel poskus madžarskih komunistov in kardinal Mindszenty se je pred novo obsodbo zatekel na veleposlaništvo Združenih držav Sev. Amerike.

Spremenljivo vreme v politiki je pozneje zahtevalo, naj bi se na miren način rešil problem Mindszenty. Toda kardinal je zahteval, naj mu prej vrnejo njegovo dobro ime, ki so mu ga umazali na procesu. Režim na to ni hotel pristati, Vatikan pa ni hotel v kardinala siliti. Stvari so se zaradi tega vlekle iz leta v leto. Kardinal se je zmeraj bolj staral in začel bolehati. Kaj bo, če zboli zares? Sv. oče Pavel VI. je napel vse sile, da bi kardinala osvobodili. Po dolgih in zapletenih pogajanjih, ki niso še znana v podrobnostih, smo nenadoma zvedeli, da je kardinal Mindszenty zapustil Madžarsko in z letalom priletel v Rim in v Vatikan.

Ob kardinalovem prihodu v Vatikan je ogrska uradna agencija sporočila svetu, da je madžarska vlada »pomilostila« kardinala Mindszentyja, zato je ta smel v inozemstvo. Na to uradno vest je vatikanski »Osservatore Romano« dne 1. oktobra objavil na zelo vidnem mestu kratko vest: Poročilo tiskovnega urada Sv. sedeža. Časopisi poročajo danes, da je ogrska vlada pomilostila kardinala Mindszentyja. Nekateri časopisi celo trdijo, da se je to zgodilo na zahtevo Sv. sedeža. Glede tega je potrebno pojasniti, da Sv. sedež ni prosil za tak ukrep niti ni glede procesa zoper kardinala in njegove obsodbe spremenil svojega stališča, kakor ga je svoj čas zavzel. Sv. sedež se je omejil samo na to, da je zaprosil, naj se zagotovi kardinalu prost izhod iz Madžarske. Pomilostitev je stvar, ki se tiče samo ogrske vlade. Od svoje strani je kardinal Mindszenty zmeraj izjavljal, da lahko sprejme samo popolno rehabilitacijo. (To je, naj se prizna, da je bil po nedolžnem zaprt in obsojen. - Op. ured.)

Tako tudi sedanji Kadarjev režim vztraja na starih pozicijah stalinizma, četudi jih je pod silo razmer nekoliko omilil.

JOŽEF SMRKOVSKI

Jožef Smrkovski je star češki komunist. Že od mladih let je bil v vrstah češke partije. Med vojno se je boril v partizanih. Po vojni je bil med vodilnimi možmi v Pragi. Toda padel je v nemilost pri tedanjem Stalinovem možu Antoninu Novotnem. Bil je obsojen na težko ječo, ko so drugi njegovi tovariši bili obešeni. Ko je padel Novotny, je Smrkovski postal eden vodilnih mož za novi človeški obraz komunizma na Češkoslovaškem pod Dubčkom. Vemo, kako so tudi ta poskus zatrli sovjetski tanki. Smrkovski je bil med prvimi, ki so postali žrtev Leonida Brežnjeva, novega stalinista, in njegovih pristašev v Pragi.

Zadnjič je Smrkovski, ki živi kot upokojenec, objavil poseben intervju v reviji italijanske komunistične partije »Vie Nuove«. Zaradi teh izjav ga je hudo napadlo češko partijsko glasilo »Rude Pravo«, ki mu očita obrekovanje in dezerterstvo. Do sedaj, pravi Rude Pravo, je režim milo in velikodušno ravnal s Smrkovskim. Toda težko je ohraniti velikodušnost do dezerterjev in Smrkovski je dezerter, ki zasluži vse zaničevanje, ker se je prodal sovražniku.« Italijanski komunisti so torej »sovražniki« čeških komunistov. Naj KPI tega ne pozabi.

Tudi na Češkoslovaškem stalinizem ni še umrl.

MAKS KUNSTELJ, LJUBLJANA

In še tretji primer. Vrhovno sodišče SRS v Ljubljani je pod predsedstvom 1. v.s. Franca Soka ob sodelovanju s.v.s. Jožeta Segedina in s.v.s. Nika Pogačarja kot članov senata ter upr. pripr. Marka Ilešiča kot zapisnikarja, po zaslišanju namestnika javnega tožilca SRS Toneta Laharnarja, v kazenski zadevi zoper obtoženca Maksa Kunstlja zaradi kaznivega dejanja po čl. 118/I KZ o pritožbi obtoženčevega zagovornika zoper sodbo okrožneda sodišča v Ljubljani z dne 29. 7. 1970, opr. št. K 150/70-24, na seji dne 8. 4. 1971 odločilo: »Pritožba zagovornika obt. Maksa Kunstlja se zavrne kot neutemeljena in se potrdi sodba sodišča prve stopnje. Obt. Maks Kunstelj je dolžan plačati povprečnino v znesku 100.000 Din kot stroške pritožbenega postopka.«

Za kaj gre pa tukaj?

Maks Kunstelj je bil obtožen, da je leta 1969 po pošti poslal na osem raznih naslovov brošuro Cirila Žebota »Moj odgovor Edvardu Kardelju«. Zaradi tega je prišel v preiskovalni zapor in pred sodišče. To ga je spoznalo za krivega »širjenja sovražne propagande« in ga obsodilo na eno leto zapora in na plačilo sodnih stroškov. Vrhovno sodišče je to razsodbo potrdilo.

Česa je kriv Maks Kunstelj?

Ciril Žebot je, kot znano, napisal dve brošuri: Slovenija včeraj, danes, jutri. Zaradi prvega dela te brošure je Edvard Kardelj Žebota javno napadel na partijskih sejah v Ljubljani in so to objavili tudi slovenski časopisi. Ciril Žebot je Edvardu Kardelju na njegove obtožbe odgovoril v brošuri Moj odgovor Edvardu Kardelju. Ta Žebotov odgovor Kardelju ni bil nikoli prepovedan v Sloveniji, dočim so brošuro Slovenija včeraj, danes, jutri uradno prepovedali. Vse tri Žebotove brošure so bile natiskane v Celovcu in jih je lahko dobil vsak Slovenec, ki je prišel v Trst, Gorico ali Celovec, saj so se javno prodajale pri nas. Vemo, da je marsikdo prišel čez mejo samo zato, da je te brošure tukaj prebral, ker si jih domov ni upal nesti. Kot vidimo, po pravici.

Maks Kunstelj se je zagovarjal, da je brošuro »Moj odgovor Kardelju« res prebral, saj ni bila prepovedana, vendar da je ni širil. Sodišče ni upoštevalo njegovih trditev in ga je obsodilo na podlagi ugotovitev in izvedenca grafološke stroke Maksa Valjavca, da so naslovi na pismih bili napisani nekateri s pisalnim strojem, ki ga je Kunstelj imel doma, drugi pa s pisalnim strojem Slovenske filharmonije, pri kateri je Maks Kunstelj bil uslužben.

Značilno pri tem ni toliko obsodba Maksa Kunstlja, ki je brat msgr. Ignacija Kunstlja in bivši domobranski major, temveč dejstvo, da se Edvardu Kardelju ne sme ugovarjati. Kdor mu ugovarja, kot npr. Ciril Žebot, je kriv »sovražne propagande«.

Ali ni to znamenje »kulta osebnosti« Edvarda Kardelja v Sloveniji še danes, ko so stalinizem uradno pokopali že vsaj 15 let? Ipse dixit. Kardelj je rekel. Slovenci, molčite!

MIKLAVŽ BOŽIČ

Zasedanje skupščine Združenih narodov

Tretji teden že traja v New Yorku zasedanje držav, ki so vključene v Organizacijo Združenih narodov (OZN). Letošnje zasedanje je že 26. po vrsti. V dnevni red je vpisanih 109 točk, toda le malo jih bo mogla generalna skupščina rešiti. V treh mesecih bo izrečenih mnogo besed, ki pa bodo večinoma v prazno izzvenele, saj si interesi premnogih držav bistveno nasprotujejo.

130 držav je sedaj vpisanih v OZN in vsaka od njih ima po en glas, pa naj ima sto tisoč prebivalcev kot republika Maldivija sredi Tihega oceana ali pa Severna Amerika, ki ima 200 milijonov. Zraven tega pa niti ni članica OZN rdeča Kitajska s 700 milijoni ali pa obe Nemčiji z 80 milijoni. To so gotovo stvari, ki niso v korist svetovnemu miru.

Te dni je na glavni skupščini OZN nastopil tudi severnoameriški zunanji minister Rogers. Dejal je, da če bo sprejeta letos rdeča Kitajska, ne bi bilo pošteno, da se izključi Čankajškova Kitajska na otoku Formozi (Taiwanu), saj bi na ta način bilo 14 milijonov ljudi oropanih glasu na tako važni pozornici kot je OZN. Po njegovem mnenju bi bilo najbolj pravilno, da imata obe Kitajski vsaka po en sedež v zboru narodov. Da je to mogoče, kaže primer Sovjetske zveze, ki ima kar tri sedeže v OZN: Ukrajina, Bela Rusija in ostala Rusija.

Ameriški zunanji minister je tudi pozval Izraelce ter Arabce, naj napravijo še en poskus za zboljšanje medsebojnih odnosov. Najprej naj bi prišlo do odprtja Sueškega prekopa tako, da bi se Izraelci umaknili z obrežja prekopa, egiptovski tehniki naj bi pa smeli delati tudi na vzhodnem bregu; treba bi bilo podaljšati medsebojno premirje in nato iskati pot do celotne rešitve spora. Upati je, da bodo skupni napori ZDA in Sovjetske zveze le privedli do pomirjenja na tem občutljivem koncu sveta.

JAPONSKI CESAR POTUJE

Japonska se med raznimi prvenstvi, ki jih je dosegla v sedanji družbi bodisi na gospodarskem, tehničnem in škortnem področju lahko postavlja tudi za današnji čas kaj nenavadnim rekordom: ima vladarsko rodbino, ki se je obdržala ista v vsej 2600-letni japonski zgodovini in katere sedanji cesar Hirohito je že 124. po vrsti.

Glede na posebno vlogo cesarske dinastije, ki jo je v državi vzhajajočega sonca vedno opravljala kot glede na dejstvo, da do sedaj japonski cesar ni nikdar stopil na tuja tla, je sedanje potovanje cesarja Hirohita in njegove žene po Evropi zelo nenavaden in istočasno pomemben dogodek.

Postaje na tej poti so ali že bile ali še bodo: srečanje s severnoameriškim predsednikom Nixonam na Aljaski, zaseben obisk pri kraljevskih družinah Danske in Nizozemske, zaseben obisk v Franciji in Švici ter uraden obisk v Belgiji, Zvezni republiki Nemčiji ter Veliki Britaniji.

POMEN JAPONSKEGA CESARJA

Prav te dni je v New Yorku izšla 1280 strani obsegajoča knjiga, ki jo je spisal univerzitetni profesor David Bergamini in nosi naslov »Japonska cesarska zarota«. V njej razglaša Bergamini cesarja Hirohita za vojnega zločinca, češ da je trpel razvoj japonskega militarizma in dovolil poseg Japonske v zadnjo svetovno vojno, nazadnje pa si umil roke, češ da ni imel v državi nikdar oblasti, temveč bil zgolj podpisovalec vladnih ukrepov.

Nekdanji ameriški veleposlanik na Japonskem Edwin Reischauer je v zvezi s to knjigo dejal, da japonski cesar vojni zločinec nikoli ni bil, ker njegova oblast nikdar ni bila tolikšna, da bi lahko odločilno in bistveno posegal v politiko, da pa knjiga ni mogla iziti v slabšem trenutku, saj so odnosi med ZDA in Japonsko že itak dovolj napeti zaradi zadnjih Nixonovih gospodarskih ukrepov, ki so najhuje prizadeli ravno japonsko gospodarstvo.

Dejansko japonski cesar, ki so ga podaniki sicer imeli za boga, nikdar ni vladal, temveč le načeloval državi. Tako so v fevdalnem obdobju namesto njega vladali »šoguni« (generali), po japonskem odprtju zunanjemu svetu leta 1868 pa vojaški krogi.

Po vojaškem porazu je cesar tudi dejansko prišel ob vso oblast. Ustava, ki jo je sestavil ameriški general Mac Arthur in vsilil Japoncem, daje cesarju le še nekaj pooblastil: on predstavlja državo, je simbol enotnosti ljudstva in podpisuje zakone ter odloke.

Tako se je Hirohito prelevil iz boga v meščanskega vladarja, ki se ne vmešava v politiko, živi mirno v družinskem krogu in se enkrat na leto pokaže ljudstvu, drugače pa »je tak kot drugi«.

Vendar pa bi mnogi Japonci želeli, da bi spet zrastel pomen cesarja, saj bi s tem prišla do veljave nekdanja veličina Japonske. Zato se skuša spet dati večji poudarek tradiciji, spet se razobešajo japonske zastave in o dinastiji se piše vedno več.

ZAKAJ NA POT

In takšen cesar, ki se je z ene strani nekoliko pomeščanil, z druge pa si pridobil nov ugled in novo vlogo v japonski družbi, se je zdaj odpravil na pot.

Pričel je pri Nixonu. Nixonove ukrepe za obrambo dolarja so na Japonskem označili za »gospodarski udar«, ki naj bi med drugim zavrl prodor japonskih izdelkov na ameriškem trgu. Odnosi so se tudi skalili, ker je Nixon začel ljubimkati z rdečo Kitajsko, ne da bi predhodno obvestil svoje zveste zaveznike Japonce. Obema stranema je sedaj postalo očito, da se bo moralo med njima marsikaj spremeniti, vendar zelo obzirno in počasi.

Bolj pade v oči, da si je cesar Hirohito za svoje potovanje po svetu izbral kar sedem evropskih držav. To da misliti, da bodo sedaj Japonci usmerili svojo gospodarsko ofenzivo na zahodno Evropo. Do sedaj je Japonska izvozila v to področje »komaj« 17 odstotkov svojih izdelkov, medtem ko so bile ZDA udeležene kar s 30,7 odstotka. Z drugo besedo: posamezen Nemec je kupil lani za 9,40 dolarja na japonskem trgu, Francoz 2,50 dolarja, Britanec 5,80, na Američana pa je prišlo kar 29,90 dolarja.

Japonska se zaveda, da mora te številke v Evropi nujno dvigniti. Zato je popolnoma utemeljena domneva, da Hirohitov obisk v zahodnoevropskih deželah ne bo zgolj vljudnostnega značaja. Japonski cesar se je tako iz boga spremenil v trgovskega potnika. Zaradi tega se njegov ugled ne bo zmanjšal; nasprotno: njegovo ljudstvo bo znalo ceniti to njegovo pot in njegova dinastija bo v narodu pognala še globlje korenine.

Vojaški manevri v Jugoslaviji

V Jugoslaviji so na področju od Metlike v Beli krajini do Bihača v Bosni od pretekle nedelje v teku veliki vojaški manevri, ki nosijo naslov »Svoboda 71«. Namen manevrov je preizkusiti pogoje, ki bi nastali, če bi sovražnik vdrl v Jugoslavijo in bi se temu potem postavile po robu redne enote jugoslovanske vojske, krajevne enote, partizanski oddelki in ljudstvo, ki se bi umaknilo v gozdove ter iz zaledja neprestano vznemirjalo napadalce.

»Sovražnik«, ki napada od Metlike proti Karlovcu iz zasedene Bele krajine, nosi ime »plavi«, branilci se pa imenujejo »rdeči«. Vsa vojaška poveljstva, uradi, nosilci oblasti in družbeno politične organizacije so se iz »zasedenih« krajev preselili v gozdove. To pot to ni bilo težko, kajti vreme je lepo.

»Napadalce« vodi general podpolkovnik Stane Potočar iz ljubljanskega okrožja, obramba pa je zaupana generalu Jovanoviću iz Zagreba. Manevrom prisostvujejo vojaška odposlanstva raznih držav, vodi pa jih šef generalnega štaba Viktor Bubanj. Zaključili se bodo to soboto z veliko vojaško parado v Karlovcu, ki ji bo predsedoval tudi predsednik Tito.

Ta se že pripravlja na daljša potovanja. Sredi oktobra bo v Iranu (Perziji) prisostvoval proslavam ob 2500-letnici ustanovitve perzijskega cesarstva, nato bo obiskal Indijo, ob koncu meseca pa ZDA in Kanado. Sev. Ameriko bo obiskal že tretjič: leta 1960 se je udeležil zasedanja skupščine Združenih narodov v New Yorku, leta 1963 se je malo pred Kennedyjevo smrtjo v oktobru srečal s tem predsednikom, letos pa bo vrnil obisk predsedniku Nixonu, ki je lani prišel v Jugoslavijo. Točnega datuma Titovega obiska v ZDA pa še niso javili.

Napeto ozračje v Trstu

Takoj ko je neofašistična stranka MSI napovedala svoj shod v nedeljo 3. oktobra, na katerem je bil najavljen kot govornik strankin osrednji politični tajnik Almirante, so enotni odbor proti fašizmu in zatiranju v Trstu ter najrazličnejši predstavniki protifašističnih strank, sindikatov, organizacij, združenj in občinskih svetov posredovali pri prefektu Abbresci in od njega zahtevali, naj zborovanje neofašistov prepove. Prefekt Abbrescia je ostal pri stališču, da zborovanja ne more prepovedati, ker pač mora spoštovati veljavno zakonodajo.

V tednu pred nedeljo se je napetost iz dneva v dan večala. Enotni protifašistični odbor je sklical za isto nedeljo protestno zborovanje na Garibaldijevem trgu, ki je zelo blizu Goldonijevega, pol ure pred neofašističnim zborovanjem. Letaki in plakati z obeh strani so kar preplavili mestne ulice in zidove. Policija je tedaj mobilizirala vse svoje sile ter jih ojačila s posebnimi skupinami iz drugih krajev, da bi preprečila morebitne izgrede.

V nedeljo sta potem bili obe zborovanji. Na prvem zborovanju, ki se ga je udeležilo po cenitvah kvesture kakih 2.000 protifašistov, so predstavniki antifašistov govorili v slovenščini in italijanščini, na fašističnem zborovanju, ki se ga je udeležilo po istih cenitvah 1.500 neofašistov, pa je govoril najavljeni govornik. Do izgredov ni prišlo.

Jurij Trunk je stopil v stodrugo leto

Amerika ljubi senzacije. Sedaj je časopisna agencija »Associated Press«, ki zalaga časopise z novicami, izvohala, da obhaja v San Franciscu v Kaliforniji duhovnik Jurij Trunk stoprvo letnico rojstva in vsi časopisi so prinesli članke in slike o g. Trunku. Posebno pa so hoteli čim več vedeti o g. Trunku katoliški časopisi in revije in so oblegali g. Vitala Voduška, župnika slovensko-hrvaške župnije Rojstva Kristusovega, pri katerem že 25 let živi upokojeni g. Trunk, da jim poroča o Trunkovem življenju.

Vedel sem že prej, kdaj obhaja g. Trunk rojstni dan, zato sem svoje potovanje iz Washingtona v Kalifornijo uredil tako, da bom prav ob jubileju pri g. Trunku in mu posebej prinesel pozdrave in čestitke iz Koroške. Ko pa sem mu čestital k stoprvi letnici rojstva, me je takoj hudomušno popravil: k s t o d r u g i letnici. Kajti on pravi, da je prvi rojstni dan tisti, ko je človek rojen, ko je eno leto star, obhaja torej drugi rojstni dan. Ko sem mu povedal, da sem v Vogrčah župnik, je takoj vedel, kje je to, ker je pastiroval nekaj časa kot sosed v Kazazah in Šmihelu. Pripovedoval je, da je bil še v Borovljah, 15 let župnik Sv. Križa v Beljaku. Eno poletje pa je bil na Višarjah, da je tam skrbel za romarje.

G. Trunk je še vedno zdrav in dobre glave, saj še mašuje skoro vsak dan, napiše kaj na pisalni stroj in gre vsak dan na sprehod. Sliši bolj slabo, spomin že peša, hodi bolj sključen, je pa še duhovit in vedno kako smešno pove. Zaenkrat razen starostne oslabelosti nima kake bolezni.

1. septembra, ob vstopu v stodrugo leto, je maševal kot vedno pri stranskem oltarju in ob vstopu so zadonele orgle in pevci so zapeli »Povsod Boga«, jaz pa sem somaševal z g. Voduškom. Ta je navezal mašno besedilo na Trunkovo življenje in se zahvalil Bogu, viru vsega življenja, za Trunkovo dolgo življenje v službi Bogu in ljudem. Tudi končali smo s pesmijo »Povsod Boga«. To pesem hoče imeti g. Trunk tudi pri pogrebu. Po maši je vse navzoče blagoslovil, s prsti pokazal črko »V«, kar pomeni »victorie« ali zmaga, češ, zmagal sem stoeno leto in potem pokazal proti nebu, češ, tam bom kmalu, tam se snidemo.

Na rojstni dan se nas je zbralo ob jubilantu osem duhovnikov, jaz naj bi zastopal njegovo domovino Koroško. Tako je bilo prijetno in domače, četudi daleč od domovine.

G. Trunk vedno rad pove, kako je bil 23-leten bolan, imel je tako hudo tuberkulozo, da je že bruhal kri in so vsi semeniški tovariši in duhovniki govorili, da bo kmalu umrl. Toda vsi tisti, ki so to govorili, so umrli, edino on še živi.

L. 1920 je prišel v Ameriko. Sam pravi, da je še vedno Koroška njegova domovina in da so ga le razmere prisilile, da je odšel v Ameriko. Tu je dolga leta pastiroval v Leadvillu, ki je najvišja župnija v Ameriki. Mimo smo se vozili s prijatelji, ko smo potovali preko tri tisoč metrov visokih koloradskih gora proti zapadu in sem si mislil: ubogi g. Trunk, ki je toliko časa vztrajal v tej revščini in mrazu. Ker ni imel denarja, da bi umetnik slikar poslikal njegovo cerkev, jo je poslikal kar sam. Sedaj je ta cerkev zaradi Trunkovih slik pod državno zaščito, da je ne smejo preslikati ne podreti. Leadville je Trunkov spomenik sredi Amerike, kjer je bil pionir in trpin dušnih pastirjev.

Ko je l. 1945 odšel iz Leadvilla, je plačal zavarovalnici 6.000 dolarjev, da mu izplačuje vsak mesec po 50 dolarjev. Po desetih letih so mu izplačali ves denar. Zavarovalnica mu je sporočila, da je denar porabljen, toda da mu bodo kljub temu prostovoljno plačevali do smrti mesečno 50 dolarjev. Pa se je pošteno uračunala, ko je mislila, da bo vsak čas umrl. Sedaj mu že 15 let izplačuje zastonj. Zavarovalnica pa porabi to za reklamo.

L. 1955 ga je avto podrl in tako poškodoval, da so pričakovali smrt. Toda smrti se ni zmenila zanj. Že od l. 1924 naprej je pisal članke za »Ameriške Slovence« in je dosedaj napisal že 2.500 člankov. Knjige pa je izdal v slovenščini, angleščini in nemščini.

Kako mu je drag domač kraj, kjer so ga zibali mamica, se vidi iz tega, da je v svoji sobi na steno naslikal Baško jezero z Jepo v ozadju. Ob slovesu mi je rekel: »Koroška je še vedno moja domovina!«

Vinko Zaletel

Škofovska sinoda je pričela s svojim delom

V Sikstinski kapeli v Vatikanu je v četrtek 30. septembra sv. oče Pavel VI. s sv. mašo odprl sinodo škofov, ki se je udeležuje 214 sinodalnih očetov in bo trajala ves mesec oktober.

Sv. oče je stopil v Sikstinsko kapelo spremljan od kardinala Mindszentyja, ki je prav na vigilijo sinode prišel v Rim. Temu pričevalcu vere je Pavel VI. v govoru po evangeliju posvetil posebno tople besede: »Za nas je on slavna priča tisočletne povezanosti madžarske Cerkve s Sv. sedežem in simbol duhovnih vezi s tistimi, ki ne morejo imeti normalnih odnosov z nami ter primer pogumne odločnosti v veri.«

Nato je sv. oče pozval sinodalne očete, naj se ne dajo pri svojem delu voditi od zunanjih pritiskov kot so npr. očitek starokopitnosti ali zahteva po nekem karizmatičnem krščanstvu ali težnja prilagoditi se posvetni miselnosti. Sinodalni očetje naj se držijo glasu svoje vesti; bolj kot svoje osebno stališče naj predstavljajo stališče konferenc, ki jih zastopajo in naj predvsem vse svoje razpravljanje gradijo na nezrušljivem temelju, ki je Kristus. Samo on je čista resnica.

Popoldne istega dne je sinoda pričela z rednim delom. Msgr. Bartoletti, škof iz mesta Lucca, je podal referat o življenju Cerkve v sedanji uri. Referat je imel tri dele: dogodki v svetu, ki pozitivno ali negativno vplivajo na življenje božjega ljudstva; Cerkev v pokoncilskem času; glavni problemi Cerkve v sedanjem trenutku.

Sledeče dni je razprava tekla predvsem o službenem duhovništvu. Na podlagi teoloških ugotovitev naj bi se določilo, kakšen naj bo lik duhovnika v modernem času. Pri tem prihajajo seveda do izraza tudi problemi, ki danes tarejo duhovnika, zlasti celibat.

Danes je po mnenju sinodalnih očetov duhovniški problem zlasti v tem, da mladi fantje ne dobijo zadovoljivega pojasnila, v čem je službeno duhovništvo, zakaj je potrebno in v čem se razlikuje od duhovništva vernikov. Zato je toliko izstopov zlasti med mlajšimi duhovniki, po drugi strani pa število novih duhovnikov vedno bolj pada. Od leta 1939 do 1969 je 8.287 duhovnikov, tj. 2,9 % uradno prejelo odvezo od duhovniških dolžnosti. Seveda je pa veliko večje število takih, ki na odvezo še čakajo ali so izstopili iz duhovništva na svojo roko. In kar najbolj pretrese: večina prosilcev je stara pod 36 let. Če bodo statistike držale še naprej, bo v prihodnjih petih letih povprečno zapustilo letno svoj poklic po 4.000 duhovnikov, v istih letih pa bo posvečenih letno 3.000 novih. Cerkev bo torej na letni izgubi tisoč razmeroma mladih duhovnikov. Pri tem pa število katoličanov raste. Leta 1960 je prišlo na enega duhovnika 1.250 vernikov, leta 1969 pa že 1.417.

Glede duhovniškega celibata so sinodalni očetje v glavnem edini, da je za Cerkev koristen. Samo utemeljiti bi ga bilo treba drugače kot se je to delalo doslej: ni primerno sklicevati se predvsem na zgodovinske in pravne razloge, temveč ga v prvi vrsti utemeljiti z bogoslovnimi, asketskimi in duhovnimi motivi.

Kako je Moskva izdala Slovence

Zanimive, a za nas Slovence boleče izjave je podal v sobotni številki ljubljanskega dnevnika »Delo« od 2. oktobra dr. Aleš Bebler, ki se nanašajo na mirovna pogajanja glede Trsta, Gorice in Koroške. 26 let po koncu vojne smo mogli iz ust enega vodilnih slovenskih komunistov zvedeti, da je bila Moskva tista, ki je v odločilnih trenutkih pustila slovenske zastopnike na cedilu.

Prvič se je to zgodilo v juniju 1945. Angleški general Alexander je v imenu zahodnih zaveznikov postavil Titovi vladi zahtevo, naj jugoslovanska vojska zapusti Trst, Gorico in Pulj, iz česar je nato nastal pas A. Jugoslovanski komunisti so o tej zahtevi takoj obvestili Moskvo. Toda Moskva je trdovratno molčala. Ko je potekel anglo-ameriški rok za izpraznitev Trsta in ostalih mest, sta morala Tito in Kardelj pristati na umik. Kasneje so v Moskvi jugoslovanskim politikom očitali, da so hoteli Sovjetsko zvezo zaradi Trsta pognati v novo vojno. Tega pa Stalin ni hotel in zato iz Moskve niso nič odgovorili.

Drugič je Moskva Slovence izigrala spomladi leta 1946 tik pred pariško konferenco. Boj je šel za tem, katera linija nasproti Italiji naj se sprejme: francoska, ki je Gorico dajala Italijanom, ali pa sovjetska, ki je vključevala tudi Gorico in druge kraje onstran tega mesta v korist Jugoslavije. Kar naenkrat je Molotov, ne da bi obvestil Kardelja in Beblerja, sprejel v celoti francosko linijo. Kasneje je Bebler zvedel, da so bile zahodne velesile, če bi sovjetska diplomacija trdo držala, že pripravljene francosko linijo tako popraviti, da bi Gorica pripadla Jugoslaviji, Trst pa bi postal mednarodno mesto.

Ko se je zadeva končala, je Molotov vprašal Beblerja, če je zadovoljen. Slednji je upravičeno rekel, da ne. »Kako da ne?« je bil Molotov začuden. Bebler je odgovoril, da bodo v bodoče Slovenci popolnoma odrezani od morja. In odgovor: »Naj ima že vsak okraj svoje morje?« Za Molotova je bila Slovenija le okraj, ki morja ne potrebuje.

Tretjič pa je Moskva izdala Slovence, ko so namestniki zunanjih ministrov v Londonu pripravljali mirovno pogodbo z Avstrijo. Spet je bil Molotov tisti, ki je Jugoslovanom sporočil: »Meni se zdi, da meje z Avstrijo ni mogoče spreminjati in da bo morala ostati taka kot je.«

Končno Bebler po vseh teh diplomatskih neuspehih jugoslovanske partije, za katere je bil s Kardeljem soodgovoren, mirno dá sam sebi odvezo z besedami: »Sam sebi ničesar ne očitam in mislim, da sem storil, kar sem mogel. O tej meji, ki je sedaj, ni treba več polemizirati, jeli je dobra ali ne in ali bi jo premaknili še kdaj. Mislim, da je pravilna naša linija, da jo zaradi našega stališča o mirnem sožitju narodov raznih družbenih sistemov potrdimo kot dokončno in ne delamo na to, da bi se premaknila, ampak le da bi postala čim bolj prehodna.«

Res je, da se v mirnem času mej ne da premikati — čeprav so krogi v Italiji, ki se za to še vedno navdušujejo — res je pa tudi, da je bil čas, ko bi se to moglo zgoditi, če bi Jugoslavija imela demokratično vodstvo, namesto komunistične partije demokratične stranke, namesto Moskve kot zaveznika pa zaveznike v Severni Ameriki in Angliji. Tako pa tudi za Beblerja in Kardelja velja: »Ti si urce zamudila...«

Mladika št. 8-9

Ta dvojna številka je še vedno počitniška in je povzetek dveh mesecev. Obširno je poročilo o letošnjih študijskih dnevih v Dragi, ki ga je pripravil Fr. Mljač. Tudi uvodnik prof. J. Peterlina »Slovensko usodo krojimo vsi« je z njimi povezan.

Leposlovni prispevki so povest v nadaljevanjih, potem »Izpoved« (Marija Mislej) in »Dragoceno darilo« (Ivan - Jožl Peterlin). Pesmi sta prispevala Nelly Schuster in Vladimir Kos.

Od drugih sestavkov naj omenimo članek Janka Bana »Kakšen optimizem mi vzbujajo pevski seminarji«, Danila Sedmaka »Celodnevni pouk« in Jožija Peterlina »Telesna kultura sega tudi v človekovo notranjost«.

Prav zanimiva je objava dnevnika Neže Rejec, gospodinje pri repentaborskem župniku Emilu Westru pod naslovom »Zgo nik leta 1930«. Po »Glasu Slovenske kulturne akcije« v Buenos Airesu je prirejen pregled kulturnega življenja Slovencev v Argentini. Prof. Martin Jevnikar predstavi tri slovenske izseljence: Pavla Borštnika, Marijana Gorjupa in dr. Jožeta Jančarja, ki se tudi literarno udejstvujejo.

Na platnicah najdemo razne dopise, med njimi »So naše organizacije desničarske?« Kako je počitnice preživela naša mladina, pa zvemo iz spisa »Na soncu, na morju, v prostosti«. Na vsak način jih je dobro izrabila, ne samo za okrepitev telesa, temveč tudi za obogatitev duha.

—jk

Mašniško posvečenje

V soboto 16. oktobra bo v cerkvi sv. Evgena v Rimu posvečen v duhovnika diakon Matej Rus, ki bo naslednjo nedeljo potem imel novo mašo v farni cerkvi Marije srednice milosti in popoldne blagoslov za slovenske vernike mesta Rima. Novomašniku želimo obilo božjega blagoslova na duhovniški poti, Rusovi družini pa čestitamo, da je dala poleg hčerke še sina za delo v božjem vinogradu.

Pastirsko pismo kard. Višinskega

V zvezi s proglašenjem p. Maksimilijana Kolbeja za svetnika, ki bo 17. oktobra v Rimu, je primas Poljske kardinal Štefan Višinski izdal posebno pastirsko pismo, v katerem pravi med drugim, da je novi svetnik »zrel sad krščanske družine poljskega naroda, njegovega trpljenja in apostolskega delovanja«.

Izjava slovenskih predstavnikov o letošnjem ljudskem štetju

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

Podpisani predstavniki političnih, družbenih in kulturnih organizacij, ki predstavljajo vso slovensko narodnostno skupnost v Italiji, izjavljajo v zvezi s popisom prebivalstva v letošnjem letu naslednje:

Na vprašalnih polah je bil za letošnje ljudsko štetje uveden za tržaško pokrajino poseben stolpec, v katerem naj bi prebivalci navedli svojo narodnostno pripadnost.

Pred desetimi leti je bilo treba odgovoriti na vprašanje o občevalnem jeziku v družini. Niti tedaj niti danes se niso merodajni organi posvetovali s predstavniki slovenske narodnostne skupnosti o primernosti in morebitni obliki popisa po narodnosti.

Posledice nasilne raznarodovalne politike fašizma, kratenja naših pravic v povojni dobi, posledice neizvajanja Posebnega statuta londonske spomenice o soglasju, kot tudi 3. in 6. člena republiške ustave ter 3. člena deželnega statuta, so še vedno take, da so objektivni rezultati popisa prebivalstva po narodnosti še nemogoči.

Zaradi tega še vedno menimo, da do danes še niso dozorele razmere, ki bi zagotavljale, da bi popis dal dejansko številčno stanje pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlanija-Julijska krajina.

Odločitev, da se bo vršilo štetje po narodnosti samo v tržaški pokrajini pomeni hudo zapostavljanje in diskriminacijo Slovencev v goriški in videmski pokrajini.

Zaradi zgoraj navedenih dejstev podpisani predstavniki političnih, družbenih in kulturnih organizacij protestirajo proti popisu o narodnostni pripadnosti in že vnaprej odklanjajo vsako sklicevanje na tako ugotovljene rezultate.

Trst, 27. septembra 1971

Sledi 27 podpisov

Še o slovenskih šolah

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

Gorica, 1. okt. 1971

Monsignor dr. Franc Močnik
Odgovorni urednik »Katoliškega glasa«
GORICA - Riva Piazzutta, 18

V članku »Se o slovenskih šolah«, ki ga je podpisal Hubert Močnik in »Katoliški glas« objavil 23. 9. 1971, je med drugim tudi tole: »Svoj čas, to je pred prvo svetovno vojno, so se znali naši ljudje odreči celo koščku kruha, da so mogli prispevati h gradnji šolskih poslopij, ki so skupen dom njihovih otrok, najdražjega, kar imajo«.

»Da danes temu ni več tako, so krive prevare in fašistično zatiranje, ki so našo slovensko skupnost oropale vsega, kar je služilo naši narodni kulturi in gospodarskemu napredku. Vse po geslu: Nevednega s praznim žepom je najlažje obvladati. Iz strahu pred zaplembami pa je takrat prav pogosto šlo narodno imetje v zasebne roke in se ni več vrnilo pravemu lastniku. Le kjer je vest govorila, so se pogreški odpravili, drugi pa trdovratno molče in uživajo mastne obresti od kapitala, ki jim je bil zaupan v varstvo v črnih dneh«.

Očitek Huberta Močnika, ki ga je »Katoliški glas« razširil, neposredno meri na nas lastnike stavb v ulici Croce in v ulici Randaccio v Gorici in nas grobo žali, saj so vse iznesene trditve neresnične.

Teh stavb nam namreč ni nobeden »zaupal v varstvo« pod pogojem, da jih kdaj vrnemo.

Stavbe so nam bivši lastniki ponudili v odkup in mi smo zanje pošteno plačali zahtevano ceno!

Zato Vas, gospod odgovorni urednik, prosim v imenu vseh lastnikov stavb, da po obstoječih zakonskih predpisih v celoti objavite v Vašem listu to pismo.

S spoštovanjem!

Peter Lutman

Gorica, ul. Duca d'Aosta, 57

Opomba uredništva: G. ravnatelj Hubert Močnik v svojem članku gotovo ni mislil napraviti krivice komur koli; iznesel je le misel, ki gloda v glavi marsikaterega Goričana njegove generacije. Mislimo, da je bilo prav, da jo je povedal, kakor je prav, da so se oglasili drugi in pojasnili pravo stanje. Boljše je, da si povemo, kar mislimo, kakor pa da bi po kavarnah in po domovih pri klepetu sumničili kako in kaj. Upamo, da je s tem zadeva vsestransko pojasnjena. Zato hvala g. Hubertu Močniku in hvala g. Petru Lutmanu.

Iz Slovenije

Lep cerkveni koncert na Mirenskem gradu

Zadnjo nedeljo je na Mirenskem gradu v cerkvi nastopil akademski zbor »Svete Cecilije« iz Ljubljane, ki ga dirigira Tomaž Tozon. Ljubljanski mešani zbor poje navadno v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Za koncert na Mirenskem gradu so nam pevci akademiki nudili zanimiv spored slovenske nabožne pesmi, ki je segala od najpreprostejše že ljudske Marijine hvalnice (Lepa si, lepa) do sodobnejših zborovskih skladb slovenskih skladateljev z zahtevnejšo obdelavo (kot npr. Arnič).

Zbor je najprej predvajal božično pesem »Božji nam je rojen Sin«, nato božično uspavanko in »Kaj se vam zdi«. Od postnih smo lahko slišali »Oljsko goro« in še nekaj drugih, nato mogočne velikonočne kot »Zapoj veselo« ali pompozno Arničevo »Jezus premagavec smrti«. Celotni koncert je zaključilo nekaj Marijinih pesmi.

Pri orglah je sodelovala ga. Anica Bercetova, zelo primerno pa je napovedoval Jože Faganel. V celoti lahko rečemo, da je ljubljanski zbor pokazal veliko pevskih odlik, čisto in zlito podajanje in harmonično uravnovešenost v glasovni zasedbi.

Ob robu naj zabeležimo še kratko misel. Ko dandanes radijske in televizijske postaje širijo poleg vsemogočih produktov komercialne in lahke glasbe tudi bogato in duhovno in religiozno muziko, z žalostjo ugotavljamo, da osrednji slovenski radijski in »tv« krogi popolnoma ignorirajo vsako našo glasbo nabožne vsebine. Kdaj bo tej kulturni ždanovščini v sicer vedno bolj odpirajoči se Sloveniji konec?!

Spectator

Tolminska poje ...

Preteklo soboto in nedeljo 2. in 3. oktobra je vsa tolminska dekanija priredila v tolminski cerkvi marijansko slavje, v katerem je nastopila mladina in okrog sto pevcev iz vseh župnij pod vodstvom g. Stanka Ipavca, kaplana v sosednjem Kobaridu. V soboto zvečer je bilo slavje za Tolmin, v nedeljo popoldne pa za okolico. Obakrat je bila cerkev nabito polna, dokaz, da naši ljudje tudi danes, v tem času razkristjanjenja, čutijo potrebo po duhovnih stvareh.

Posamezne točke, ki jih je mladina iz raznih krajev predstavljala v vezani in nevezani besedi, so bile posvečene otrokom, mladini, staršem, bolnikom, trpečim itd. Spremljala jih je primerna pesem mešanega ali moškega zbora. Vse je bilo skrbno pripravljeno in doživeto, zato so poslušalci nagradili vse nastopajoče z burnim ploskanjem. Ob koncu so vsa cerkev, zbori in poslušalci zapeli »Marija skoz življenje«. Tolminski dekaniji iz srca čestitamo k lepi zamisli in izrednemu uspehu.

S TRŽAŠKEGA

Ex tempore pri Piščancih

V nedeljo 10. oktobra prireja Krožek absolventov slovenske trgovske akademije v Trstu II. slikarsko tekmovanje. Novost bo letos v tem, da bodo tekmovalci razdeljeni v dve skupini in sicer diletanti-samouki in profesionalci. (Profesionalci so tisti, ki obiskujejo šole ali tečaje za risanje in ki so že večkrat razstavili sami ali skupinsko). Za obe skupini bodo na razpolago priznanja za prvo, drugo in tretje mesto.

Na tem »ex tempore« lahko tekmujejo slikarji iz vse dežele. Dovoljen je vsak slog in vsaka slikarska tehnika, vključno črnobelo risanje. Vsak slikar, ki se bo udeležil tekmovanja, bo moral predložiti v žigosanje svoja platna ali osnove. Žigosanje bo pri Piščancih in sicer na stičišču ul. delle Robinie Sottomonte.

Vsak slikar lahko predloži v žigosanje največ štiri platna. Žigosanje se prične ob 8' zjutraj ter se konča ob 10.30. Vsa dela brez podpisov, brez okvirjev in brez stekla je treba izročiti žiriji med 13. in 15. uro istega dne. Žirija bo takoj ob 15. uri začela ocenjevanje ter nagradila najboljša dela. Mera platnu, oziroma osnovi ni določena. Žirijo bodo sestavljali Romeo Daneo, Luciano Troiani, Eva Roney, Bruno Ponte, Milko Bambič ter Aljoša Žerjal.

Tekmovanje bo ob vsakem vremenu.

Utrinki s festivala

V nizu poletnih glasbenih festivalov v Italiji sem letos, kot novost, obiskal »Glasbeno jesen« (Autunno musicale) v Comu, ki je že peta po številu.

Vsaka poletna glasbena prireditev ima navadno svoje značilnosti, in tako tudi ta. Prvi in glavni del comskega festivala so sestavljali trije ciklusi glasbenih »weekendov«. Na koncertih teh štirih dni so bila na programu najprej simfonično-vokalna dela cerkvene glasbe, nato skladbe iz komorne literature z romantično glasbo, dalje večeri z glasbeno kritiko ter končno novi načini avdiovizivne komunikacije. Celotni drugi del letošnjega festivala v Como pa so predstavljali »dnevi nove glasbe«, na katerih so sodelovali izrazito specializirani ansambli z deli iz najsodobnejše ustvarjalnosti konkretne oz. elektronske glasbe. Tudi v tem sklopu je bilo nekaj »okroglih miz« in sicer o glasbi in filmu ter glasbeni drami.

V tem oziru moram reči, da je nudil festival v Como gotovo zelo pestro in verno sliko glasbenih prizadevanj našega časa. Veliko aktualnost je imela tudi dvodnevna študijska debata o glasbi v šolah, kjer so se pokazale razne možne oblike glasbene šole, ki je sicer ne predvidevajo uradni programi, jo pa lahko omogoči dobra volja prizadetih. V tem smislu gre še poseben poudarek koncertom v šolah, kar so v Como z velikim uspehom že začeli (in to načrtno) izvajati v lanskem šolskem letu.

Basilica S. Abbondio. Starodavna, mogočna bazilika v lombardskem slogu iz 11. stoletja. Vsa je razsvetljena in v svoji neenaki okolici skoraj še bolj izstopa s svojo dostojanstvenostjo. Orkester že uglašuje svoje instrumente, kmalu nato pa stopi k dirigentskemu pultu dolgolasi dirigent orkestra »Symphonia« iz Como, R. Norrington. Počasi se začenjajo po sveže očiščenem templju razlivati prve note Schützovih »Zadnjih sedmih Jezusovih besed«, za soliste, zbor in orkester. Malo kasneje se oglasi zvok oboe, ki kar reže mistično atmosfero v slavnem koncertu Benedetta Marcella. Drugi del pa je posvečen svečani Bachovi kantati »za vsako obdobje«, kjer se še bolj razbohoti glasbeni elan, poln visoke pesmi in razkošja baročnega mojstra instrumentalne in vokalne polifonije.

Ob bleščečem zvoku pozavn, ki zaključujejo Bachovo kantato, se nato številna publika razhaja in si že daje »rendezvous« za naslednji večer v

Villa Olmo, razkošni novoklasični zgradbi z baročnimi primesmi, ki se bohoti prav ob jezerski obali. V nočni razsvetljavi je še bajnejša; ob vonjavem parku, ki se konča ob obrežju, pa ustvarja prave pogoje za poslušanje romantične glasbe, kot je bila na sporedu drugega koncerta tega »week-enda«. Nemški romantiki Schubert, Schumann in Lizst so že porok za uspešen potek glasbenega večera. V slavnostni dvorani nekdanje plemiške rodbine Odescalchi, ob stropni razsvetljavi in recitacijski spremljavi z verzi L. Tiecka, poslušamo drugega za drugim samospeve teh genialnih skladateljev, ki so dvignili »Lied« na zavidljivo raven. Ljubezen, sovraštvo, dvoboji, strahovi, potujoči vitezi, smrt — vse to v glasbeni govorici zgoraj omenjenih mojstrov zaživi neko svojstveno življenje, bitnost, ki postane otipljiva...

Akustika ali glasba? Pod ta naslov, ki ga berem v nekem traktatu o konkretni glasbi, bi lahko strnil vtise z naslednjega koncerta v vili Olmo (ki pa, na žalost, izgublja ob takih zvočnih eksperimentih sleherno poezijo), na katerem je nastopila avantgardna skupina »Ensemble MW 2« iz Krakova. Pianist, flavtistka, čelist-igralci, plesalka. Instrumenti so sicer na tem recimo koncertu skoraj odveč, saj so jih itak le »uglaševali«. Prizadeven pianist, ki ne igra na klaviaturo, pač pa s kladivcem in rokami tolče, pardon, razbija po strunah. (Vmes se skrije pod klavirjem, si natakne masko — pred seboj imamo kmalu varilca, ki nato še bolj pustoši po že itak preizkušenem glasbilu). Flavtistka skuša tudi izraziti nekaj ultrazvokov, ob spremljavi zelo... poetičnega magnetofonskega traku. Vmes večkrat s poudarkom zaškripajo vhodna vrata v vilo (ali je spadalo tudi to k skladbi?!). Kasneje se pa neki umetnik naenkrat znajde na gornjem balkonu dvorane in divje premika razkošne lestence — dobro, da sem sedel nekoliko dlje od njih...! Iz gumijaste vreče nato skoči plesalka, ki zaključi avdicijo.

Občinstvo je ob koncu sporeda z burnimi aplavzi bogato nagradilo požrtvovalne umetnike (v mehaniki in akrobaciji že), in s tem pokazalo, kako visoko razume najsodobnejše glasbene velestvaritve...

Ko sem v nedeljo popoldne pod starinsko gotsko-renesančno stolnico skoraj nehote prisluhnil izvajanju »International Mood Adchestra« iz Como, ki je podajal najlepše motive ameriške jazz-simfonične glasbe z Gershwinom na čelu, si nisem mogel kaj, ne da bi v duhu zazrl stare cerkvene učenike, opate in škofe v že počrnelih nišah, kako se skoraj veselo zavrtijo ob ritmih »swinga« in s tem nekam spontano uvrščajo v nagli tempo sodobnega sveta...

Andrej Bratuž

25 let neprekinjenih oddaj Radijskega odra

Igralska družina Radijski oder že 25 let neprekinjeno deluje na slovenski radijski postaji Trst A. Od 22. junija 1946 posreduje številnim poslušalcem tostran in onstran meje dramske oddaje: celovečerne igre iz slovenske in svetovne dramatike, mladinske oziroma otroške igrice, dramatizirane zgodbe in ilustrirana predavanja. Delo, ki ga je opravil Radijski oder v tem četrtstoletju, je zelo pomembno. V prvih povojnih je posredoval v številne slovenske domove nenadomestljivo kulturno bogastvo, poslušalcem širil obzorje, jim bogatil besedni zaklad ter jih zabaval. Pa tudi v nadaljnjih letih ter danes je poslanstvo radijske družine vedno zelo pomembno, pa čeprav je v marsikateri dom prodrl televizijski sprejemnik. Znano pa je, da se ljudje televizije prej naveličajo kot radia in nekateri ugotavljajo, da ima radio kot komunikacijsko sredstvo vsaj tako bodočnost kot televizija.

Radijskemu odru že več let predseduje Stana Kopitar, ki sodeluje pri skupini kot režiserka in igralka že od prvih oddaj. Umetniški vodja skupine pa je prof. Jože Peterlin, ki ima nedvomno velike zasluge, da se je v teh 25 letih Radijski oder umetniško izpopolnjeval, čeprav se je v tako dolgem obdobju igralski kader večkrat obnavljal. Igralk in igralcev je sedaj pri Radijskem odru približno 20.

Ko Radijskemu odru čestitamo ob njegovi 25-letnici, pričakujemo od radijske ustanove RAI, da bo še naprej vestno pravljala dramski skored, ki ga potem poveri v izvedbo igralcem Radijskega odra, katerim želimo veliko zadoščenja in uspeha pri njihovem delu.

Škedenj

Pretekli teden se je zaključila v Domu v prisotnosti šolarjev in staršev I. zgodovinska razstava o Škednju. S to nadvse posrečeno pobudo je stopil Dom v novo sezono svojega delovanja. Po podpisih sodeč si je razstavo ogledalo nad tisoč obiskovalcev. O razstavi sta poročali tudi obe tržaški radijski postaji, potem koprska ter koprska televizija. Velik je bilo obisk Škedenjcev, ki so si večkrat ogledali razstavljene predmete. Ta pobuda je zaposlila veliko število ljudi, predvsem mladine. Pisali smo že, da hoče biti Dom živ spomenik preteklosti in sedanjosti, zato bo še z večjo vnemo nadaljeval z zbiranjem kakršnih koli dokumentov, ki govorijo o naši zgodovini.

Prihodnji torek 12. oktobra bo nastopil v Domu član Slovenskega gledališča iz Trsta Stane Raztresen. Predvajal bo balade in romance, ki so povsod žele obilen uspeh. Vabimo k polnoštevilni udeležbi. Začetek ob 20.30.

Barkovlje

Prva nedelja v oktobru — rožnovenčna nedelja — kot jo v Barkovljah imenujejo, je vedno prazničen dan za bližnjo in daljno okolico. Zjutraj je procesija z Marijinim kipom in slovesnost v cerkvi, čez dan in zvečer pa se razvija zdrava družabnost, ki pride do izraza v igranju godbe in obisku gostiln, kjer lastniki pripravijo tipične barkovljanske jedi: ocvrte kalamare ter radič s fižolom.

Letos je barkovljanska mladina v mejah možnosti poskusila dosledno obnoviti tradicijo. Zjutraj je bil poudarek na procesiji in pobožnosti v cerkvi, popoldne pa se je ob zvokih barkovljanske godbe zavrtel mladi svet; na sedežu prosvetnega društva ni manjkalo ocvrtih rib in radiča, pa polente in domačega vina. Tisti, ki so stregli, so bilo oblečeni v noše. Udeležba je bila velika, organizatorji dneva pa nad uspehom zelo zadovoljni.

Kip Matere božje, ki jo na rožnovensko nedeljo nosijo vsako leto v Barkovljah pri jutranji procesiji

Dr. Štoka pri tržaškem komisarju

Pretekli teden je tržaški vladni komisar dr. Abbrescia sprejel na vljudnostnem obisku deželnega svetovalca in tajnika Slovenske skupnosti dr. Draga Štoko. Ob tej priložnosti je dr. Štoka seznanil vladnega komisarja z bistvenimi problemi slovenske narodne skupnosti in se podrobneje zadržal pri postopku za hitrejše in lažje vračanje poitalijančenih priimkov v originalno slovensko obliko.

Tajnik Slovenske skupnosti dr. Štoka je tudi pojasnil vladnemu komisarju stališče Slovenske skupnosti glede nameravanega nedeljskega shoda MSI in izjavil, da bi tak shod, poleg drugega, žalil čustva Slovencev, ki so morali pod fašizmom mnogo pretrpeti; zato je nujno, da se tak shod prepove.

Seja izvršnega odbora Slovenske skupnosti

V sredo 29. septembra popoldne se je sestal izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu na redno tedensko sejo. Na dnevnem redu so bila vprašanja iz redne uprave, posebno v zvezi s prihodnjimi volitvami, ki bi predvidoma morale biti konec novembra. (Po zadnjih vesteh so bile zaradi ljudskega štetja preložene na prihodnjo pomlad. - Op. ur.)

Ob napovedanem shodu italijanske neofašistične stranke v Trstu izvršni odbor Slovenske skupnosti protestira z največjo ogorčenostjo. Nepojmljivo je, da demokratične sile dovoljujejo zborovanje fašistov prav v Trstu, v tem mestu, v katerem je fašistična diktatura povzročila toliko gorja Slovencem in sploh vsemu demokratičnemu življenju. Zato izvršni odbor Slovenske skupnosti poziva vse resnično demokratične sile, ki so lansko leto na veličastni množični manifestaciji z vsemi tržaškimi župani na čelu nedvoumno izpričale svoje antifašistično razpoloženje, da se to izzivalno zborovanje italijanskih neofašistov neprizivno prepove. Edino tako bo Trst pokazal sebi in drugim, da je enkrat za vselej odpravil s preživelim in nasilnim fašističnim mišljenjem in z njegovo narodno nestrpnostjo.

Ob koncu se je izvršni odbor Slovenske skupnosti pomudil še pri vprašanjih šolstva, slovenskih organizacij, zakonu za zaščito slovenske manjšine in obisku slovenskega zastopstva pri predsedniku Colombu.

Izšle so Grbčeve Ljudske pesmi

Znani slovenski glasbenik prof. Pavle Merkù je pripravil za tisk ljudske pesmi, ki jih je skladatelj Ivan Grbec zbiral 50 let po vsej Primorski. Prof. Merkù je bil dolgoletni Grbčev učenec ter so mu Grbčevi dediči predali skladateljevo ostalino.

Ob izidu knjige je prišel v Trst znani slovenski etnolog, sodelavec SAZU, Milko Matičetov ter govoril v »Gregorčičevi dvorani« o slovenski ljudski pesmi na Primorskem ter predvsem o knjigi sami. Knjigo je izdalo Založništvo tržaškega tiska.

Z GORIŠKEGA

Štandreški pevci in igralci na Koroškem

Prosvetno društvo »Štandrež« je navezalo že kar tesne stike s sosednjimi organizacijami na Koroškem. Spomladi je dramska skupina nastopila v Selah z Gogoljevo igro »Ženitev«, prejšnjo nedeljo pa se je odpeljalo nad 50 pevcev in igralcev v Št. Jakob, kjer je bil v popoldanskih urah na programu kulturni spored s pevskimi in dramskimi točkami.

Na odru lepe šentjakobske dvorane se je najprej zvrstil mešani zbor »Štandrež«, ki je dovršeno izvedel vrsto pesmi; zlasti so koroške Slovence navdušile Filejeve skladbe, ki so po svoji milini zelo slične koroški narodni pesmi. Zbor je vodil dirigent Ivo Bolčina. Na odru je bilo opaziti precej novih pevcev, ki so prav ob tej priložnosti prvič nastopili v zboru.

Dramska skupina je v režiji A. Pregarca predstavila dve deli: Čehovo »Medved« in Levstikovo »Juntez«. Obe krajši komediji — prva povzeta iz meščanskega življenja, druga iz kmečkega — sta vsebinsko zelo preprosti, prikazujeta pa markantne osebnosti, ki takoj osvojijo gledalce. To so igralci doživeto podali. Celoten spored je bil pester in prav zanimiv.

Štandrežci so izkoristili čudoviti jesenski dan, da so si ogledali tudi lepoto koroške zemlje, ki v jesenskih barvah zadobi poseben čar. Prva postaja je bila v Žabnicah, kjer je mešani zbor prepeval med slovensko mašo. V Celovcu so si ogledali »Minimundus«, to je svet v malem, kjer so v miniaturni obliki zbrane zanimivosti vsega sveta.

Pot je peljala še mimo Vrbskega jezera in po lepi dolini Rož. Ob povratku ni manjkalo petja in prijetnega razpoloženja.

Folklorna skupina in ansambel

»BOHINJ«

bosta nastopila z veselim sporedom v soboto 16. oktobra ob 20.30 v Bazovici, v nedeljo 17. oktobra ob 16. uri pri Sv. Ivanu v Marijinem domu, ob 18^{h} v Rojanu v Marijinem domu, ob 20.30 na Opčinah v Finžgarjevem domu. — Ta folklorna skupina je ena najboljših v Sloveniji in gostuje po vsej Evropi.

★

SLOVENSKA TELEVIZIJA

Spored od 10. do 16. oktobra 1971

Nedelja: 9.35 Kmetijski razgledi. 10.50 Otroška matineja. 11.35 Mestece Peyton. 18.15 Kapitan Korda - češki film.

Ponedeljek: 17.50 Kljukčeve dogodivščine. 18.30 S kamero po svetu. 20.50 A. Kliment: Barometer - češka tv igra. 21.55 Kulturne diagonale.

Torek: 17.45 Čarodejev klobuk. 18.25 Kraška ohcet. 19.00 Srčni infarkt. 20.35 Hud - ameriški film. 22.25 Literarni nokturno.

Sreda: 17.50 Doktor Doolitle - film. 19.05 Od filma do filma. 19.20 Po sledeh napredka. 20.35 O. Župančič: Veronika Deseniška. 22.55 Naš vsakdan.

Četrtek: 17.50 Ježeva hišica. 18.30 Svet, v katerem živimo. 19.05 Enkrat v tednu. 20.35 Četrtkovi razgledi. 21.35 Maupassantove novele. 22.00 Dvakrat 25 let umetniškega dela (Vilma Bukovec, R. Francl).

Petek: 17.05 Mesto izobilja. 19.00 Mestece Peyton. 20.35 Slavna imena.

Sobota: 17.45 Ptujski festival. 18.30 Nicholas Neckleby - film. 21.35 Nikoli grde besede - film.

J. JK. (1)

V KRALJESTVU SV. ŠTEFANA

2. septembra praznuje Cerkev praznik sv. Štefana, ogrskega kralja. Za Madžare pomeni sv. Štefan isto kot knez Kocelj za panonske Slovence. Vneto je širil krščanstvo med svojim narodom. Rimski papež mu je v priznanje poslal kraljevsko krono.

Zgodovinarji pravijo, da bi brez prevzema krščanstva Madžari verjetno kot narod ne obstali. Zginili bi kot so zginili z zgodovinske pozornice njih predniki Huni, Goti in Avari. Dve stoletji so strahovali srednjo Evropo s svojimi napadi. Leta 955 so doživeli krvav poraz na Bavarskem s strani frankovskih čet. Vrnili so se na panonsko ozemlje in se umirili. Krščanstvo jih je nato dokončno prikovalo na zemljo, ki so jo zasedli ob svojem prihodu iz Mongolije.

Za panonske Slovence so bili Madžari usodnega pomena. Uničili so kneževino kneza Koclja in pretrgali zvezo med panonskimi Slovenci in Slovaki, ki je obstajala prav ob obrežju Blatnega jezera. Del Slovakov in vsi panonski Slovenci so nato padli pod njih oblast. Šele leto 1918 je prineslo tem Slovanom narodno svobodo.

Ostanki panonskih Slovencev so sedaj naši Prekmurci, ki živijo v trikotu med rekama Muro in Zalo. Skoro tisočletno sožitje z Madžari jim je pustilo določene posledice, ni jim pa odvzelo slovanskega značaja. Lepo je priti mednje. Sprejmejo te s tipično slovansko gostoljubnostjo in miza se takoj napolni z dobrotami tega sveta: pečene gosi in prašičje meso so nekaj običajnega, saj sta perutnina in svinjereja del premoženja prekmurskega kmeta.

V začetku septembra sem bolj po naključju kot namerno prišel v Prekmurje. Prav je, da človek od časa do časa obišče tudi kraj, kjer je bil rojen za ta svet in nato za večno življenje. O Baragu je znano, s kakšno ginjenostjo je molil ob krstnem kamnu v župni cerkvi v Dobrniču, ko je prišel iz Sev. Amerike na obisk v svoj rojstni kraj.

Zame je tak kraj Lendava, mestece tik ob madžarsko-jugoslovanski meji. Sedaj je precej pomembno, kajti v bližini so po zadnji vojni odkrili ležišča nafte. Ko so mesto leta 1919 zasedle srbske čete, je bilo zelo madžarsko usmerjeno. Slovenci so bili v manjšini. Pa še danes ni kaj dosti bolje. Po zadnji vojni so jugoslovanske oblasti uvedle v mestu dvojezičnost, ne da bi to storili Madžari onstran meje; tudi šole so dvojezične, enako javni napisi. Res ne vem, če je to potrebno in čemu taka širokogrudnost z naše strani, ko pa Madžari na svojem ozemlju okrog reke Zale vsega tega ne delajo.

V mestu mi je prijatelj sprožil vprašanje, na katerega pravzaprav niti pripravljen nisem bil: »Ko si že tukaj, zakaj ne greš še preko meje? Ustvariti si lastno mnenje o neki določeni deželi je vedno koristneje kot to prevzemati od drugih.« In sem se v trenutku odločil.

MED KAJKAVCI

Madžarska spada med socialistične države vzhodnega bloka, zato zahteva seveda od zapadnjakov vizum, ki se ga pa dobi kar na meji na določenih obmejnih cestnih prehodih. Kdor bi potoval po železnici, bi se moral vrniti, kajti na železnici vizuma ne izdajajo, ampak se moraš z njim že prej oskrbeti.

Iz Prekmurja je cestni mejni prehod prav pri Lendavi, iz Medjimurja pa pri kraju Letinje. Odločil sem se za slednjega, ker sem imel od tam boljšo avtobusno zvezo za Vel. Kanižo (Nagy Kanisza).

Najprej sem šel v Čakovec, mesto sredi medjimurske ravnine. Kraj je pomemben kot železniško in cestno križišče, obenem pa nekako središče Medjimurja. Kot ime samo pove, je to pokrajina med rekama Muro in Dravo, kakor je Prekmurje dežela onstran Mure.

Tako Prekmurje kot Medjimurje sta do leta 1918 spadala pod madžarsko upravo, jezikovno pa pripadata kajkavskemu narečju. Ko sem se nekaj ur mudil v Čakovcu, sem ponovno in ponovno imel vtis, da ljudje slovensko govorijo. Isti naglas, ista barva glasu, ista kadenca kot če bi govoril kak Slovenec okrog Ptuja ali Ljutomera.

Ko sem se čez teden dni nato mudil na otoku Murter v Dalmaciji ter prisostvoval v domači gostilnici televizijskemu prenosu festivala kajkavskih popevk, ki je bil v Krapini, prijetnem mestecu Hrvaškega Zagorja, sem bil zares presenečen: če je kajkavska hrvaščina taka, potem ne vem, kakšna je razlika od slovenščine.

Nasmehnil sem se, ko je napovedovalec dejal: »Sedaj buste slišali pesmu "Ja te nikdar pozabil ne bum"« in je neki dalmatinski Hrvat, ki je sedel pri drugi mizi v moji bližini, svojemu prijatelju raztolmačil: »Evo, gledaj, to znači "Ja te neću nikad zaboraviti".«

Prišel sem do zaključka, da so Prekmurci, Medjimurci in Zagorski Hrvati del starega debla panonskih Slovencev. Le cerkvene meje (odvisnost od zagrebške nadškofije) in deželna ter državna razdelitev so kasneje povzročile, da se danes Medjimurci in Zagorci smatrajo za Hrvate, kot bi se v drugih okoliščinah prav lahko čutili Slovence kot je to primer s Prekmurci.

(se nadaljuje)

Goriške novice

Romanje na Brezje

Na rožnovensko nedeljo je na Brezjah zelo razgibano, saj je romarjev več kot običajno. Marija kot Kraljica rožnega venca še vedno privlači, čeprav se zdi nekaterim pokoncilskim »naprednežem« ta molitev nesodobna.

Apostolstvo molitve v Gorici že nekaj let zapovrstjo na to nedeljo prireja romanje na to največjo in najbolj priljubljeno božjo pot. Tudi letos je bilo tako.

Prvi postanek je bil v Godoviču, kjer so imeli udeleženci sv. mašo. Vodja romanja jo je opravil za rajnega Štefana Kleindiensta, ki je toliko vrsto let ta romanja organiziral in je zlasti na Brezje rad pohitel, saj je bil tam doma.

Od Logatca do Kranja je gosta megla zastirala razgled, nato pa so se prikazale gore v vsej svoji jesenski krasoti. Dveurni postanek na Brezjah je vsakomur nudil priložnost, da je na svoj način doživel lepoto tega kraja, za zaključek pa je bila skupna pobožnost v Marijini kapeli, pri kateri ni manjkalo goreče molitve in navdušenega petja.

Kosilo so imeli udeleženci v Grajskem dvoru v Radovljici. Bilo je zelo okusno, da je vse zadovoljilo. Nadaljnji cilj skupne poti je bila cerkev na Blejskem jezeru. Mnogi od skupine so prvič doživeli vožnjo s čolni na blejski otok.

Cerkev je lepo obnovljena; kar ji manjka, je dovoljenje oblasti, da se bo lahko v njej spet maševalo. Sedaj je le muzej, a to je premalo. Upajmo, da bo prišlo tudi do maševanja v njej. Potem bo Bled ne samo privlačen zaradi svojih prirodnih lepot, temveč tudi zaradi romarske cerkve, kot je bilo nekoč. Duhovno korist bodo imeli verniki, materialno pa vsi, ki bodo romarje sprejemali.

Odhod z Bleda je sovpadel z nastopom mraka. Že kmalu pod Brezjami se je pričela strnjena avtokolona proti Ljubljani vračajočih se vozil. Da se jim izogne, je šofer pred Kranjem zavil na vzporedno cesto, ki mimo letališča na Brniku in preko Mengša pripelje v Ljubljano s štajerske strani. Tu pa ni bilo gneče in vožnja je prijetno potekala. Od Ljubljane do Gorice pa sploh ni bilo ovir in tako se je romanje kot običajno na splošno zadovoljstvo ob enajstih zvečer zaključilo na Travniku.

Posebno pozornost smo posvetili stikom z bratsko organizacijo skavtov iz Trsta. V tem poletju smo se večkrat srečali in obiskali ter tako povečali prijateljske stike. Sad skupnega sodelovanja bo skavtska pesmarica, ki bo izšla pred prihodnjim poletjem.

Še in še smo se razgovarjali, prihajali so na dan še novi predlogi in nabralo se je načrtov, da smo pripravili bogat program za to leto. Prvi sklep pa smo že izvršili: namreč srečanje skavtov in skavtinj z igrami in tabornim ognjem, ki je bilo ta ponedeljek na travniku za Katoliškim domom.

Prevoz slovenskih šolskih otrok

Občinska uprava iz Tržiča in Ronk je ugodila želji slovenskih staršev za brezplačni prevoz otrok v slovensko šolo v Doberdob. Tako prevažajo sedaj v šolo v Doberdob 3 otroke iz Tržiča in 2 iz Ronk. Slovenski starši se iskreno zahvaljujejo občinski upravi, predvsem pa pokrajinski svetovalki Mariji Ferletičevi, ki se je zavzela za njihove otroke. Pokrajinska svetovalka Ferletičeva je obiskala tudi druge občine in povsod so ji župani obljubili, da bodo takoj uvedli brezplačni prevoz slovenskih otrok v slovenske šole, čim bodo starši za to zaprosili.

V soboto 9. oktobra ob 20.30

bo v Katoliškem domu v Gorici

NASTOP SOLISTOV LJUBLJANSKEGA BALETA

Izvajali bodo sledeče točke: Saint Saëns: Umirajoči labod — Prokofjev: Smrt Marcutia — Čajkovski: Romeo in Julia, Modra ptica, Trnuljčica — Delibes: Copelia — Adam Giselle — Bizet: Carmen, Navihanka — Hristić: Ohridska legenda, ples Bilajane — Banfield: Dvoboj.

Vstopnina: sedeži v prvi polovici 700 lir, ostali 500 lir.

Prireditev je za Gorico gotovo nekaj izrednega, zato bo za vse ljubitelje dognane baletne umetnosti veliko doživetje.

XII. svetovni kongres špediterjev

Pretekli teden so v Trstu štiri dni zapored zasedali predstavniki mednarodnih združenj špediterjev. XII. svetovnega kongresa omenjenih združenj se je udeleževalo 800 izvedencev iz 30 držav. Iz Jugoslavije jih je bilo 28, ki so predstavljali 9 špediterskih podjetij, od teh tri slovenska. Kongres je odprl minister za promet in civilno letalstvo Viglianesi. V imenu dežele je kongresnike pozdravil deželni odbornik Varisco, v imenu mesta pa župan Spaccini.

★

ZA KMETOVALCE

Vrenje mošta

Za pridelovanje dobrega vina je med drugimi opravili zelo važno robkanje ali osmukanje grozdnih jagod. To pomeni, da odločimo jagode od pecljevine. Pri manjših količinah se robkanje opravi na roko, pri večjih pa s stroji, ki istočasno pretrgajo jagode. Na ta način bo mošt vrel samo v navzočnosti jagodinih kožic, ne pa pecljevine. Tako ravnajo vsi skrbni vinogradniki, ker vedo, da na ta način dobijo svetlejša in ljubkejša vina. Pecljevina bi namreč izločila preveč tanina in dala vinu trpek in trd okus in tako prekrila prav tiste lastnosti in vonjave, ki so v vinu najbolj dragocene.

Pri predelavi grozdja pazimo tudi na to, da na vsak način odločimo bolno grozdje od zdravega in vsakega posebej predelamo.

Pogosta napaka, ki jo opazimo v naših kleteh je predolgo vrenje mošta na tropinah. Za bela vina se svetuje 6-12 ur ali največ en dan. Le mošt iz črnega grozdja lahko vre nekoliko dalj časa v dotiku s tropinami. Pri tem burnem vrenju naj se mošt ne ogreje preko 20° in tudi ne ohladi pod 15° C.

Ko mošt odtočimo iz tropin v poseben sod, se vrenje nadaljuje. Na sod je treba staviti kipelno veho in skrbeti, da temperatura ne pade pod 15° C. Pri nižji temperaturi se vrenje ustavi in v vinu ostane en del sladkorja; takšno vino prične spomladi spet vreti in se rado pokvari. Če bi se vrenje prezgodaj ustavilo, ga ponovno sprožimo tako, da zakurimo v kleti ali odtočimo en del mošta, ga pogrejemo in spet vlijemo v ohlajeni sod. Kajti mošt mora prevreti do kraja pred nastopom zime.

Inž. Janko Košir

RADIO TRST A

Poročila: 7.15 (samo ob delavnikih), 8.15, 11.30 (samo ob delavnikih), 13.15, 14.15, 17.15 (samo ob delavnikih), 20.15 in 23.15.

Dejstva in mnenja: 14.15 (samo ob delavnikih).

Šport: (dnevno) ob 20.00 uri.

Spored od 10. do 16. oktobra 1971

Nedelja: 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Glasba za orgle. 11.15 B. Traven: »Zaklad Sierra Madre«. Dramatizirana mladinska povest. 11.35 Ringaraja za naše malčke. 1.50 Vesele harmonike. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Naša gospa. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 14.45 T. Kyd: »Španska tragedija« Štiridejanka. 18.00 Miniaturni koncert. 18.45 Bednarik: »Pratika«. 19.15 Sedem dni v svetu. 19.30 Revija zborovskega petja. 20.30 Motivi s filmskega platna. 21.00 Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti.

Ponedeljek: 7.05 Slovenski motivi. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 17.20 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Slavni dirigenti. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.40 Zbor »Tita Birchebner« iz Tapogliana in Nogareda al Torre. 21.00 Socialno vprašanje v slovenskem romanu.

Torek: 7.05 Slovenski motivi. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Bednarik: »Pratika«. 17.20 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Komorni koncert. 19.10 C. Piermani: Kako posluje ital. parlament. 19.20 Otroci pojó. 19.30 Nekoč je bilo... 19.40 Moški zbor s Proseka-Kantovela. 20.35 Zajc: »Nikola Šubić-Zrinjski«, opera.

Sreda: 7.05 Slovenski motivi. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Mandolinist Anedda. 17.20 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost.... 18.30 Koncert. 18.55 Pevec dneva. 19.10 Higiena in zdravje. 19.40 Ameriške ljudske pesmi. 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek: 7.05 Slovenski motivi. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Družinski obzornik. 17.00 Tržaški mandolinski ansambel. 17.20 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Ljudska glasbila. 19.10 Pisani balončki, rad. tednik za najmlajše. 19.30 Vam ugaja jazz? 19.40 Komorni zbor «Münchner Chorbuben». 20.35 E. Emili: »Proti dnu«. Radijska drama. 21.15 Glasba iz tretjega sveta.

Petek: 7.05 Slovenski motivi. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Bartolozzi: Otrok v prvih letih svojega razvoja. 17.20 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 19.10 Slovenski narečni dokumenti: »Katekizmi za Slovence videmske nadškofije«. 19.45 Ženski vokalni kvartet. 20.35 Gospodarstvo in delo. 20.50 Koncert operne glasbe. 21.45 Folklorni plesi.

Sobota: 7.05 Slovenski motivi. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 V spomin Venu Pilonu. 15.55 Avtoradio. 17.20 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 19.10 Prosvetno društvo »Kraški dom« iz Velikega Repna. 19.40 Zbor »E. Adamič« iz Ljubljane. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 Resnične ali skoraj resnične zgodbe: »V Montecarlu«.

★

30. 10. zapade rok za predložitev mladinskih radijskih iger

Radijska postaja Trst A namerava v prihodnji sezoni obogatiti sporede za najmlajše z nizom izvirnih 15-20-minutnih radijskih igric, pravljic in zgodb. Napisali naj bi jih nalašč za to priložnost slovenski avtorji, ki stalno živijo v Italiji.

Dela, ki morajo biti napisana v dramski obliki ter morajo navajati tudi zvočno in glasbeno opremo, je treba predložiti do 30. oktobra tl. v treh tipkanih izvodih na naslov: RAI - Radiotelevisione Italiana, Sede di Trieste, Slovenski programski odsek, Trst, ul. Fabio Severo 7.

Za dela, ki bi se odlikovala po izvirnosti in umetniški vrednosti, je predvidenih do 10 nagrad po 100.000 lir, od katerih je polovica pridržanih avtorjem rojenim po 1. januarju 1941. Radijska postaja želi namreč s to pobudo pritegniti k sodelovanju posebno pripadnike mlajšega rodu. V omenjeni znesek je vključen tudi avtorski znesek za prvo izvedbo.

Dela, ki bi po oceni programskega vodstva radijske postaje Trst A ne prišla v poštev za nagrado, a bi kljub temu bila primerna za oddajo, bo postaja odkupila z avtorskim honorarjem za eno izvedbo.

Vsak avtor prejme lahko največ po eno posebno nagrado.

Vsi, ki se želijo odzvati temu povabilu, dobijo natančnejše podatke na slovenskem programskem odseku tržaškega sedeža RAI v ulici Fabio Severo 7.

★

Mešani zbor »Lojze Bratuž« v Gorici javlja svojim članom, da bodo prve pevske vaje v jesenski sezoni v petek, 8. oktobra ob 20.30 v Katoliškem domu.

OBVESTILA

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Gorici vabi svoje člane na mesečno sv. mašo, ki bo v cerkvi sv. Ivana v ponedeljek 11. oktobra ob 19.30.

Nastop dr. Štoke na ital. TV. V soboto 16. t. m. ob 19.15 bo na II. kanalu italijanske televizije v rubriki Deželna tribuna nastopil tudi naš deželni svetovalec Liste Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Predstavniki strank, ki so v deželnem svetu, bodo govorili o zanimivi temi: »Posebna funkcija, ki jo ima naša dežela kot obmejna dežela«.

»Odmevi na Drago 1971« bo razprava na prvem večeru Društva slovenskih izobražencev v Trstu, ki bo v ponedeljek 11. oktobra v ul. Donizetti 3 ob 20. uri. Po navedbi časopisnih in revialnih kritik o letošnji Dragi je na vrsti še kritični referat udeleženca študijskih dni. Sledi razgovor. Ti večeri bodo vsakih 14 dni ob ponedeljkih.

Otvoritvena predstava SG v Trstu za sezono 1971/72 bo ta petek 8. oktobra ob 21. uri v Kulturnem domu. Na sporedu je drama-komedija Bertolda Brechta »Bobni v noči«. Premiera je za abonma red A. Naslednje predstave: sobota 9. 10. ob 20.30 (red B), nedelja 10. 10. ob 16ʰ (red C nedeljski pop.), v sredo 13. 10. ob 20.30 (red D mladinski), v četrtek 14. 10. ob 20.30 (red E mladinski), v soboto 16. 10. ob 20.30 (izven), v nedeljo 17. 10. ob 16.30 (red F okoliški). Abonmaji se sprejemajo v Kulturnem domu v Trstu ob delavnikih od 8. do 14. ure, tel. 734265 - 734269. Prodaja vstopnic vsak delavnik od 12. do 14. ure ter eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih eno uro pred začetkom predstav.

DAROVI

Za Zavod sv. Družine: Dr. Teofil Simčič v počastitev spomina msgr. Alojzija Fogarja 10.000 lir.

Za nagrobno ploščo škofa Mahniča: P. P., Gorica, 2.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

ŠPORT

Memorial »M. Filej 1971«

Rezultati balinanja. Tekmovanje v balinanju (dvojice), ki je bilo na programu letošnjega Memoriala kot prva panoga, se je zaključilo preteklo nedeljo. Tekme so se vršile na igrišču gostilne »pri Pavlinu« v Gorici. Glavni sodnik je bil g. Milan Pavlin.

Prijavilo se je 8 ekip, 4 iz Doberdoba in 4 iz Gorice. Po izločilnih tekmah so se uvrstile v polfinale 3 dvojice iz Doberdoba in 1 iz Gorice. Za prvo in drugo mesto sta se borili doberdobski ekipi Gerin-Ferfolja in Čadež; zmagala je prva in si osvojila prehodni pokal goriškega prefekta. Tretje mesto je zasedla goriške dvojica Leban-Pelicon (lanskoletna zmagovalka) pred doberbodskim parom Gergolet.

Razpis tekmovanja v kolesarstvu. Kolesarske tekme se bodo vršile v nedeljo 17. oktobra ob 10ʰ dopoldne. Proga bo merila okrog 8 km za člane in okrog 4 km za naraščajnike, in bo tekla po naslednjih goriških ulicah: štart pri križišču Drevoreda XX. Septembra in ulice Don Bosco, nato ulice dei Campi, Buffolini, Levada, degli Scogli, Brigata Etna, Svetogorska cesta, Orzoni, Don Bosco. Tekmovalci bodo štartali posamezno in s presledkom ene minute. Dirkalna kolesa niso dovoljena. Prijaviti se je treba najkasneje do nedelje 17. oktobra do 9ʰ zjutraj na sedežu Olympije (Viale XX. Settembre 85, tel. 81120).

„Katoliški glas" v vsako slovensko družino!

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: Trgovski 70 lir, osmrtnice 100 lir, k temu dodati 8% davek za registrski urad.

Odgovorni urednik: *msgr. dr. Fr. Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU RAZPISUJE ABONMA ZA SEZONO 1971/1972 V GORICI

Po lanskem velikem uspehu bo Slovensko gledališče v Trstu skupno s Slovensko prosvetno zvezo in Zvezo slovenske katoliške prosvete iz Gorice, ob sodelovanju Ustanove za kulturne in umetniške prireditve (E.M.A.C.), tudi letos organiziralo v Gorici redno gledališko sezono, za katero razpisuje abonma. Abonma velja za osem predstav, pet izmed njih v izvedbi SG, dve v izvedbi Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice, eno bo uprizorilo Mestno gledališče ljubljansko. Da bi abonentom zagotovili stalne sedeže in se tako izognili lanskoletnim neprilikam z razporeditvijo gledalcev ob posameznih predstavah, so organizatorji sklenili, da bodo vse abonmajske predstave v gledališču Verdi in v Katoliškem domu, medtem ko bodo v Prosvetni dvorani na Verdijevem korzu predstave izven abonmaja.

Repertoar za abonente:

1. Bertolt Brecht: BOBNI V NOČI (drama in komedija)
2. Jovan Sterija Popović: KIR JANJA (komedija)
3. Wilder, Williams, Jones: AMERIŠKI VEČER (tri enodej.)
4. Sergej Verč: KO LUNA ŠKILI Z DESNIM OČESOM IN JAŠE VELIKI VOZ (drama)
5. Commedia dell'Arte - Dušan Jovanović: IGRA O TREH ROGONOSCIH (komedija)
6. Federico García Lorca: DOM BERNARDE (žaloigra - gostovanje PDG)
7. Branislav Nušić: POKOJNIK (komedija - gostovanje PDG)
8. Andrej Hieng: OSVAJALEC (drama - gostovanje MGL)

Vrste abonmajev in cene:

RED A (mesto)	4.000 lir
RED B (okolica)	4.000 »
MLADINSKI	1.500 »
DRUŽINSKI	1.500 »

Družinski abonma lahko kupijo vsi člani družine, v kateri ima en član že osnovni abonma. V ceni okoliškega abonmaja je vključen prevoz.

Abonmaje dobite v Gorici pri A. Košuti, ul. Mameli 8, tel. 5265 in na sedežu SPZ, ul. Malta 2, tel. 2495, v okolici pa na sedežih prosvetnih društev.

Cenjeni abonenti si lahko rezervirajo sedeže za obe dvorani!

ZAHVALA

Dne 4. oktobra je v 89. letu starosti spokojno v Gospodu zaspala naša draga teta

FANNY ŽIVEC

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so nam v dneh žalosti izrazili sočutje, nam na kakršen koli način pomagali in pokojnico pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči nečak Darko z ženo Ano in hčerkami

Pordenone, 7. oktobra 1971